

گروه اقدام مالی متوجه شد این هست که وضعیت ما از چند سال پیش تاکنون تغییر خاصی نکرده است. در واقع یک برنامه اقدامی مورد توافق ایران و این گروه قرار گرفته بود که مطابق آن یک سری کاستی‌ها از انواع مختلف در نظام‌های مرتبط مالی و بانکی ما برطرف شود و در مقابل به مدت ۱۸ ماه اقدامات مقابله‌ای این نهاد علیه ایران تعلیق و در صورتی که ارزیابی کارشناسان این باشد که کاستی‌های مربوطه برطرف شده باشند، وضعیت ایران به حالت عادی مثل اکثریت مطلق کشورها برگردد. در حال حاضر، علاوه بر نواقصی که به هر حال هنوز باقیست، عدم تصویب دو کنوانسیون مبارزه با تأمین مالی تروریسم و مبارزه با جرایم سازمان یافته فراملی موسوم به پارلمو عملاً موجب توقف این روند ظرف چند سال اخیر شده است.

◀ **ایران تا اینجا چگونه به درخواست‌های «FATF» برای اصلاحات پاسخ داده است و چه چالش‌های داخلی سیاسی در اجرای این تغییرات وجود دارد؟**

به صورت طبیعی چون موضوع مربوط به وزارت اقتصاد و دارایی، بانک مرکزی و نهادهای اطلاعاتی برای کشف جرایم مالی و همچنین قوه قضائیه برای محاکمه مجرمین بود و البته به اضافه برخی نهادهای مانند گمرکات و وزارت امور خارجه و سایرین، کارگروه‌های مختلفی برای اجرای اقدامات و رفع کمبودها تشکیل شد که در مدت کوتاهی دستاوردهای خیلی خوبی هم داشت. منتها به دلایلی این روند کامل نشد. بویژه در مورد دو کنوانسیون فوق‌الذکر عملاً موضوعات از جنبه فنی خود خارج شدند و با اینکه پیشرفت قابل توجهی در مجلس شورای اسلامی رخ داده بود، لیکن متعاقباً پروسه تکمیل این دو کنوانسیون زمینگیر شدند. خوب عملاً در جلسات کارشناسی نهاد «FATF» که برای ارزیابی میزان پیشرفت در زمینه تعهدات رفع کاستی‌های استانداردسازی ایران برگزار می‌شد، هیأت ایرانی گزارش پیشرفت خاصی نداشت. لذا آن دوره همکاری تقریباً سه ساله به پایان رسید و وضعیت ایران به شرایط قبل از سال ۱۳۹۵ بازگشت. مهم‌ترین مسأله‌ای که در پاسخ به این پرسش می‌شود بدان پرداخت این است که اصولاً موضوعی که جنبه‌های فنی آن بسیار مهم است و به صورت عادی همه روزه در نهادهای مرتبط مالی، بانکی، قضایی و اطلاعاتی بحث می‌شود، به صحنه اجتماع و به درون جامعه و به موضوعی اختلافی بین جریان‌های سیاسی

کشور تبدیل شد و طبیعی است که هر موضوعی هر چند هم فنی و روشن باشد، وقتی سیاسی شود، سرنوشت آن چندان امیدوارکننده نخواهد بود.

◀ **درباره این دیدگاه که لازمه بهره‌مندی ایران از نظام بانکی جهانی، پیروی از اصول «FATF» است، اختلاف نظر وجود دارد. مخالفان در داخل این گزاره را رد و ارتباط این دو را انکار می‌کنند. نظر شما چیست؟**

حتماً همینطور هست و فعلاً چاره دیگری پیش روی نظام مالی و بانکی ما نیست. بعضی از دوستان گرمی از اینکه «FATF» توسط هفت کشور صنعتی ابتدا پایه‌گذاری شده قدری نسبت به این مسأله حساس هستند. به هر حال، نظام مالی بین‌المللی زمانی که خیلی به هم پیوسته و یکپارچه شد، نیاز به یکسان‌سازی رویه‌ها و استانداردهای معیارهای مقابله با تخلفات پولشویی دارد. بنابراین تصمیم گرفته شد که در زمینه استانداردهای یکسان شوند. لطفاً به این عبارت توجه فرمایید در یکسان‌سازی استانداردها قرار نبود که سازمانی فراملی بالاتر از دولت‌ها ایجاد بشود که بر رفتار دولت‌ها مثلاً نظارت کند بلکه قرار بود استانداردها و ابزارهای مقابله با تخلفات همسان و هماهنگ بشوند. در رابطه با هوانوردی بین‌المللی هم به همین شکل هست یعنی اگر قرار بود که هر کشوری استانداردهای خاص خودش را در رابطه با هوانوردی اعمال کند، رفت و آمد هوایی بین کشورها حتماً یکی از خطرناک‌ترین فعالیت‌ها می‌بود. ولی

الان شاهد هستیم که ایکائو و کنوانسیون شیکاگو خیلی راحت توانسته رفتار همه دولت‌ها در زمینه هوانوردی بین‌المللی را استانداردسازی کند. این مسأله در بسیاری از حوزه‌های دیگر هم وجود دارد. کشورها استانداردهای همسان دارند که توسط خودشان اجرا و نظارت می‌شود و این مسأله ربطی به هیچ قوه فراملی ندارد.

◀ **مخالفان نسبت به عدم شفافیت «FATF» انتقاد می‌کنند و آن را جعبه سیاه برای ثبت اطلاعات مالی و نظارت بر معاملات پولی می‌دانند. معتقدند پذیرش مقررات «FATF» به معنای تحریم‌های خودتحمیل‌شده است زیرا این قوانین توسط دشمنان ایران تعیین می‌شوند. آیا پیروی از استانداردهای این نهاد مالی تهدیدی را متوجه منافع ملی می‌کند؟ آیا این پیمان از آن نوع است؟**

ببینید مسأله‌ای که در اینجا وجود دارد این است که ما در ذهن خودمان خیلی وقت‌ها شبیه‌سازی می‌کنیم. «FATF» شبیه هیچ‌کدام از آن کلیشه‌ها و مصداق‌ها در ذهن ما نیست. یک سیستم منحصر به فردیست که تا شما ساعت‌ها و به صورت مکرر در جلسات تخصصی آن شرکت نکرده باشید و از نزدیک جنبه‌های مختلف آن را لمس نکرده باشید، متوجه کارکرد آن نمی‌شوید. سازمانی که بخواهد تمام تراکنش‌های مالی کشورهای دنیا را کنترل کند بجز اینکه حالا نحوه بروکراسی و ساختمان‌های متعدد و نظام‌های آن چگونه باشد، اصولاً باید طراحی خاصی برای نظارت روزانه بر میلیاردها تراکنش مالی در جهان داشته باشد. چنین سیستمی اصلاً وجود خارجی ندارد. کل پرسنل این نهاد در سه، چهار اتاق جمع می‌شوند که فقط وظیفه سرویس دهی به کمیته‌های متشکل از نمایندگان دولت‌ها را برعهده دارند. ابزاری برای آن فعالیت هیولایی در دست ندارند.

◀ **زبان‌هایی که کشور در نتیجه ماندن در لیست سیاه متقبل شده است، بیشتر ناظر بر چه حوزه‌هایی بوده است؟**

ببینید اولین مسأله این هست که اصولاً بعضی از برچسب‌ها که به کشور زده می‌شود ضررش از هر ضرر محسوس و مادی خطرناک‌تر و بیشتر است. اینکه ما در کنار کره شمالی قرار بگیریم اصلاً شایسته ما نیست. در رابطه با کره شمالی مشخص است که این کشور نه فقط در رابطه با مسائل مالی بین‌المللی بلکه در زمینه‌های دیگر همکاری‌های بین‌المللی هم در همین شرایط قرار می‌گیرد. اصولاً

مسئله ایران در FATF به یک شکلی به تحریم دامن می‌زند یعنی حتی اگر شرکت‌ها، بانک‌ها، و دولت‌هایی باشند که بخواهند در رابطه با اجرای تحریم‌ها کمی اغماض نشان بدهند، با توجه به وجود ایران در فهرست این نهاد مؤثر بین‌المللی، شاید انگیزه کمتری داشته باشند. چون در اینجا با فشار دولت آمریکا مواجه نخواهند بود بلکه با نهاد رگولاتوری و نظارتی کشور خودشان درگیر می‌شوند